

OMSORG: Heidi Eriksmoen (21) føler seg nært knyttet til fostermor Aase Nyborg.

Et hjem for oss,

A woman with short grey hair, wearing glasses and a black and white patterned scarf, is sitting on a light-colored sofa in a living room. She is looking off to the side with a thoughtful expression. The background shows a doorway and a wooden cabinet.

et hjem for deg

Arbeidsplass: Da Heidi Eriksmoen kom i fosterhjem, fikk hun endelig den omsorgen hun trengte. Fosterforeldrene Frank og Aase Nyborg mener jobben de gjør ikke blir verdsatt som den burde.

TEKST: RAGNHILD HEYERDAHL
ragnhild@lomediamedia.no

FOTO: SISSEL M. RASMUSSEN
sissel@lomediamedia.no

«Je tek dem alle sju»,

sa Marte Svennerud da fru Hansen ble enke og satt igjen med sju ufor- sørgede unger.

Frank og Aase Nyborg har tatt åtte ungdommer under sine vin- ger. Ikke alle på én gang, som Mar- te Svennerud i Barbra Rings novel- le, men etter tur. For øvrig har hver- dagen som fosterforeldre lite med Marte Svennerud å gjøre.

Eneboligen på Råholt, en drøy mil fra Eidsvoll, er både hjem og ar- beidsplass. Frank Nyborg er foster- far på heltid, og sammen med kona Aase, som nå er pensjonist, er han såkalt «familiehjem» for ungdom med spesielle omsorgsbehov. Det har de vært i 22 år.

Det siste året har de hatt en jen- te på 16 boende hos seg. Hun hilser kort på journalisten og fotografen i døra, og forsvinner inn på rommet sitt. Av hensyn til jentas person- vern får vi ikke intervju henne.

Fosterhjem

- ✓ Et fosterhjem er et pri- vat hjem som tar imot et barn for kortere eller len- gre tid.
- ✓ Flertallet av fosterhjemmene er kommunale, men om lag 15 prosent er i statlig regi. De stat- lige fosterhjemmene består av familie- og beredskapshjem.
- ✓ I et statlig fosterhjem skal opp- dragstaker være tilgjengelig for barnet på full tid, og kan ikke ta annet arbeid.
- ✓ NTL organiserer i dag 243 fami- lie- og beredskapshjem i Norge. I tillegg organiserer Fagforbun- det cirka 50 fosterforeldre.

Kilde: Bufetat, NTL, Fagforbundet

FOSTERFAR: Frank Nyborg har selv vært fosterbarn. Som voksen ville han hjelpe andre ungdommer.

Potetgull til middag

– Mange av ungdommene som kommer i familiehjem, har hatt en oppvekst en ikke skulle tro var mulig, forteller Frank.

En som kom til dem, var vant til å få en pose potetgull til middag. En annen hadde aldri spist med kniv og gaffel. For Frank og Aase er opp- gaven å gi ungdommene trygghet og omsorg den tiden de bor der. En mest mulig normal oppvekst med skolegang, lekser, regelmessige måltider og fritidsaktiviteter.

Når tenåringen er på skolen, er Frank og Aase i beredskap. Det hender de blir ringt etter. Formid- dagstid er også møtetid. De har jevnlig ansvarsgruppemøter med saksbehandler fra barnevernet, PP- tjeneste, lærere eller ungdommens biologiske foreldre. Og de har vei- ledningsmøter med Bufetat.

Men det er når skoledagen er slutt og tenåringen kommer hjem, at arbeidsdagen virkelig begynner. Etter 22 år som familiehjem har Frank og Aase vært borti det meste – rus, fysisk utagering og psykiske problemer. En viktig oppgave er å jobbe med venne-nettverket.

– Gode venner er viktig å ha. Dår- lige venner trenger man ikke, sier Frank.

Det gjelder å ha en viss oversikt over vennekretsen. Mer enn én gang har fosterfar vært og hentet ungdommer på fuktige fester. Han har også opplevd at ungdommen har stukket av. Da gjelder det å ha navn og adresse på flest mulig i om- gangskretsen.

– Jeg har vært ute om natta og banka på dører mange ganger, for- teller Frank.

På det meste har det gått tre døgn før fosterbarnet har kommet til re- te igjen. Det har blitt mange søvn- løse netter.

Gode venner er viktig å ha. Dårli- ge venner trenger man ikke.

Frank Nyborg

Klare regler

Av de åtte ungdommene Frank og Aase har hatt i huset, er det bare én de ikke har kontakt med i dag. Sær- lig tett er kontakten med Heidi, det fosterbarnet de lengst har hatt om- sorgen for.

Heidi Eriksmoen var 14 år da hun kom til Frank og Aase, og bodde hos dem i fem år. Nå er hun 21 og har egen leilighet i Nannestad, et kvar- ters kjøretur unna. Hun kommer

FOSTERBARN: Heidi Eriksmoen har flyttet ut, men føler seg fortsatt hjemme hos familien Nyborg. Å komme hjem betyr å snoke i kjøleskapet.

ikke på besøk like ofte som før, nå som hun har fått seg kjæreste, klaget Aase, men fortsatt snakker de på telefon flere ganger i uka.

Det var ikke bare enkelt å tilpasse seg regler og krav i et nytt hjem, minnes Heidi. Hun kunne bli sint – som da fosterforeldrene stengte nettet mens hun satt på msn med en gutt hun likte, fordi hun ikke hadde overholdt regelen om å levere fra seg PC og mobil innen klokka ti om kvelden. Frank og Aase var nøye med at hun skulle møte opplagt på skolen neste dag.

– De har vært strenge, ja, men de har brydd seg. Når man kan bli ordentlig sint på noen, det er da man føler trygghet, erkjenner Heidi.

På jobb døgnet rundt

Det er nå ti år siden ansvaret for familie- og beredskapshjemmene ble overført fra fylkeskommunen til staten. Endringen medførte, ifølge Frank Nyborg «et rot og et kaos uten like». Han var en av dem som var med å danne foreningen NTL Familie- og beredskapshjem. Siden den gang har foreningen kjempet igjennom femårige standard-

kontrakter for statlige fosterhjem og rettigheter som arbeidstidsgodtgjøring, regulert fritid, yrkesskadeforsikring, og full lønn ved sykdom. Men ennå er det mye som gjenstår, mener Frank.

– Fosterforeldre er definert som oppdragstakere, ikke arbeidstakere. Fortsatt møter vi en holdning om at jobben vi gjør er velledighetsarbeid. Vi forventes å være Marte Svenneruder som ikke skal stille krav. Men dette er krevende arbeid 24 timer i døgnet.

Frank Nyborg vi-

GODE ORD: Fosterforeldrene har tatt vare på alt Heidi har laget av kort og hyggelige hilsener til bursdager og andre anledninger.

ser blant annet til en artikkel i Stavanger Aftenblad der daværende stortingsrepresentant for Frp, nåværende barne- og likestillingsminister, Solveig Horne, uttaler at ordningen med avtalefestet ferie for fosterforeldre bør revurderes. Nyborg er skremt over holdningen. Særlig i en tid da det er stor mangel på fosterhjem.

– Tar du vare på medarbeiderne dine, varer de lenger, påpeker han.

Reddet av barnevernet

I Bufetat og det kommunale barnevernet møter Frank og Aase dyktige, men overarbeidede ansatte. De sliter med å få tak i saksbehandlere og får ikke svar på henvendelser. Det er ikke saksbehandlernes skyld, understreker de. De gjør så godt de kan, men mangler ressurser. Ofte kan samarbeidet med hjelpeapparatet by på større utfordringer enn ungdommen de har i huset.

Heidi Eriksmoen vet hvor viktig et fungerende hjelpeapparat er.

– Barnevernet reddet meg, sier hun.

Oppå skatollet i stua står et bilde av henne i glass og ramme. Frank og Aase har grunn til å være stolte. I oktober tok hun fagprøven i helsearbeiderfaget og sto på første forsøk. Nå jobber hun som ringevikar ved to boliger for psykisk utviklingshemmede.

– Hadde hun fått fast stilling nå, så hadde vi blitt glade, sier Aase.

Det er bare en drøy måned siden de formelt sett avsluttet omsorgen for Heidi. Men det er det formelle. Den virkelige omsorgen, den som kommer fra hjertet, den er der fremdeles. ■